

BAL·LINES

Ballinan, V. *Ballarin*

Ses BAL·LINES

Nom d'un rodal damunt Tuent, segons Masc. 4C7 (no conegut de l'arxiver de Lluc, XLII, 10.10) Refet sobre **Sebellines*, del nom de l'ocell *sebelli*, tan popular a les Illes (DECat VII, 1, 918a19-34).

El *Baló* sento a Darnius el nom d'un mas prop de Maçanet (1931): deu estar per l'*Abelló* (i no pas *Batlló*, com posa IGC).

BALLOBAR

Poble aqag. arran del Cinca i de la frontera lingüística (pron. *Balobá* a Saidí 1935, i Massalcoreig 1936, BDC XX, 9); ve de VALLE LUPARE 'vall de llops': *Va-²⁰lelupari* doc. de 1240 (MiretS, *TemplH*, 233). Un *Domingo de Vallobar* figura en un document de 1276, relatiu a Riola (MtzFdo., *Doc. Val. ACA* I, núm. 2035).

BALLUERA

A Ribagorça, paratge prop de Betesa i Ovis. V. Oli-va assenyala com a orònim «Coma *Balluera*» (entre ³⁰els NLL propers a Sopeira (*Co. Int. Ll. Cat.*, 430 ss.).

DOC. ANT. a. 974: «eccl. Scti Petri que voc. ad Mulinos --- Scti Petri, in loco ubi dr. ad *Balluera* --- in valle *Vellasia* [o sigui Betesa] (SerranoS, *NHRbg*, 470); de nou *Balluera* citat junt amb Betesa i Ovis en un doc. de 987 que Abadal posava així (núm. 271) en les proves de Pall. i Rbg. (després fou imprès *Ball-³⁵vera*, certament erroni vista la forma moderna).

ETIM. Essent nom d'una coma cal veure-hi un compost del mot *vall* femení (car *v-* i *b-* es confongueren des del principi a Rbg.). S'imposa identificar-lo amb els diversos NLL *Vall-llosera*, sinó que aquí s'ha perdut la *-s-* intervocàlica, fet tan freqüent en els NLL ribagorçans amb aquest context fonètic: és el tipus que exemplifiquem als articles *Bedoga*, *Argestues* etc. ⁴⁰

Em diu En Terrado que a Ovis hi ha *Ca de Bellera* i a Belarta la font de *Bellera*, però encara que això no en sigui gaire lluny, no és a Sopeira i poden haver sofert influència de *Balluera* encara que sigui el mateix nom que *Betera*. < BELLASIA (*Bellera* en diu el Capbreu de 1616). En tot cas cap relació hi pot haver entre aquest nom i el de *Barruera* (25 k. més enllà i separats per dos rius).

Balluert (a Vivers, ross.), V. *Guilluert*

BALLUI, *Serradeta de ~*

Partida muntanyenca del poble de *Tendruí*, Cca. ⁶⁰

Tremp (xviii, 91); com que és al SO. del poble, és ja tirant cap a *Tercui*, això invita a veure algun paral·lisme en l'origen dels tres NLL, i com que a la Conca el paisatge toponímic ja té menys colorit bascoide que més al N. (veg. l'exposició conjunta dels noms en *-ui* a E.T.C. II, 62.4f) i tant *Tendruí* com *Tercui* tenen arrel romànica, que en un cas afluïda a la mollesa i en l'altra a la duresa del terreny, aquí potser tenim un derivat de *BELLUS*, aplicat a un lloc ¹⁰bell o de bella vista. No descartem, però, que vegi amb *Balasc/Belasc* (p. j. *Tremp: BDC* xxiii, 269) i els altres nombrosos noms de Pall. i Rbg. que vénen del basc *bela* 'corb' (art. *Baleran*, supra) si més no, en el sentit de contaminació: sigui *Bellui* × *bela*, o *BELA* ¹⁵contaminat per *BELLUS*. Cf., però, el *Ballurs* de cap al *Flamicell*, hapax incert de c. 1020.

Ballurs, V. *Bellurs*

La BALMA

L'estudi del mot *balma*, viu en català, és de la incumbència del diccionari, no pas de l'*Onomasticon*. ²⁵No obstant, apleguem aquí alguns casos en què el substantiu català *balma* 'cavitat sota roca' podria estar ja deslligat del caràcter apellatiu originari. Potser el més important sigui el nom del santuari de *La Balma*, a Sorita (Ports de Morella). Un estudi detallat del mot, pot trobar-se en l'article corresponent del *DECat* I, 604-608. Allà s'indica l'àrea del mot, estès per la Catalunya francesa, per tot el Principat, per Mallorca i fins i tot per la zona septentrional del País Valencià. La pronunciació *báyma* ocupa el centre d'aquesta zona, mentre que *bálma* es conserva a les contrades perifèriques: Rosselló, Vall de Boí, alta Ribagorça i terres al S. de l'Ebre. El mot és d'origen pre-romà. Si bé la seva etimologia és incerta, hi ha indicis que avalen la possibilitat que es formés en sorotàptic.

La Balma. Nom d'un famós santuari a Sorita (Ports de Morella), edificat en una balma sobre el riu Bergantes. La Mare de Déu de la Balma és objecte d'una devoció molt arrelada en aquelles contrades. Coromines va oir-hi la pronunciació *la bálma* l'any 1934 i els anys 1941-1944 (Exc. 237, Ll. d). Per a altres possibles representants valencians, veg. l'article *Ampoma* (amb *Sospalma* -almo).

Bauma, *Coll de ~*. Al terme de Saldes, Berguedà. Uneix la vall de Gresolet a la vall de la Muga o conca superior del Bastareny. És a 1550 m. alt. El camí que puja de Bagà s'hi bifurca: per l'esquerra es baixa a Gresolet i per la dreta es va al Collèll i a Gósol (Coromines, Exc. 205). En dóna alguna notícia Cèsar A. Torras (*Berguedà*, pp. 277 i 278).

⁵⁵*La Bauma*. Casa de pagès en el camí que va de Cercal al castell de Blancafort (Berguedà). Cèsar A. Torras ens la descriu així: «A l'altra part de la torrentera's destaca sota grofollut penyal *La Bauma*, casa feta en el buidat natural de la roca, servint-li de sostre y parets el macís de la penya, la boca tancada per ròne-